

ЧВЕРТЬ СТОЛІТТЯ... ВІХИ І РЕТРОСПЕКТИВА

Коли ми досягли нашої першої віхи — 20 років* від публікації першого видання «Багатого тата, бідного тата», — я написав ці слова:

Першого червня 1967 року The Beatles випустили альбом Sgt. Pepper's Lonely Hearts Club Band. Успіх був миттєвий — і комерційний, і серед критиків. Альбом 27 тижнів поспіль тримався на верхніх сходинках чартів у Британії та 15 тижнів очолював чарти у США. Журнал Time назвав його «історичним моментом у розвитку музики». 1968 року він здобув чотири нагороди Grammy і став альбомом року як перший рок-альбом, який здобув цю нагороду.

Книжка «Багатий тато, бідний тато» вийшла друком 20 років тому, 8 квітня 1997 року, саме в мій п'ятдесятий день народження. На відміну від The Beatles, моя книжка не здобула миттєвого успіху. І схвальних відгуків критиків теж не отримала. Навпаки, після виходу у світ на книжку полився шквал критики.

«Багатого тата, бідного тата» ми надрукували самі, бо всі видавці, до яких ми зверталися, нам відмовили. Дехто з них повертав книжку зі словами «Ви гадки не маєте, про що говорите». Я зрозумів, що більшість видавців радше схожа на мого високоосвіченого бідного тата, ніж на багатого тата. Більшість із них

* Двадцятиріччя виходу книжки припало на 2017 рік. — Тут і далі прим. пер., якщо не зазначено іншого.

не погоджувалася з уроками багатого тата про гроші... точно як мій бідний тато.

Двадцять років по тому

У 1997 році книжка «Багатий тато, бідний тато» вийшла як пересторога, як збірник уроків про майбутнє.

Двадцять років по тому перестороги й уроки мого багатого тата читають мільйони людей у всьому світі. Озираючись назад, багато хто каже, що його уроки виявилися пророчими... пророцтва збуваються. Ось кілька цих уроків.

Урок багатого тата 1. «Багаті не працюють за гроші»

Двадцять років тому кілька видавців відмовилися публікувати мою книжку, бо не погоджувалися з першим уроком мого багатого тата.

Сьогодні ж люди дедалі більше усвідомлюють, що прірва між багатими і рештою невпинно зростає. У період з 1993 до 2010 року понад 50% від приросту державного доходу США пішли в кишені найбагатших, які становлять 1% від загальної кількості населення. Відтоді ситуація погіршилася. Економісти Каліфорнійського університету визначили, що 95% приросту від доходів із 2009 до 2012 року також отримували багаті.

Мораль: приріст від доходів іде в кишені підприємців й інвесторів, а не найманих працівників — людей, які працюють за гроші.

Урок багатого тата 2. «Ті, хто відкладає гроші, — невдахи»

Двадцять років тому видавці рішуче заперечили і цей урок багатого тата. Для представників бідного і середнього класу відкладання грошей — майже священний обряд, що врятує їх від злиднів і захистить від жорстокого світу. Багато хто вважає, що назвати людей, які заощаджують, невдахами — це святотатство.

Мораль: картинка варта тисячі слів. Погляньте на діаграму, де показано промисловий індекс Доу-Джонса за 120 років, і ви самі побачите, чому і як ті, хто заощадує гроші, стали невдахами.

Ця діаграма засвідчує, що за перші 10 років цього століття на фондовій біржі тричі ставались масштабні обвали. Наступна діаграма ілюструє ці три крахи.

FRED

Зафарбовані ділянки показують періоди економічного спаду в США, 2013 research.stlouisfed.org

Перша криза — крах доткомів*, приблизно у 2000 році. Друга і третя — крах на ринку нерухомості 2007-го і банківська криза 2008-го**.

* Початком краху доткомів прийнято вважати 10 березня 2000 року, коли індекс NASDAQ досяг піку і того самого дня розпочалося тривале падіння, аж до 9 жовтня 2002 року. — Прим. наук. ред.

** Загалом це одна системна криза, що поєднує падіння на ринку іпотеки та банківську кризу. Очевидно, автор свідомо розділяє її на два етапи, щоб акцентувати увагу на двох важливих фазах цієї кризи. — Прим. наук. ред.

Масштабна криза 1929 року

Якщо порівняти три вище згадані виклики ХХІ століття з крахом 1929 року, стає зрозуміло, якими «масштабними» були перші три кризи цього століття.

FRED

Зафарбовані ділянки показують періоди економічного спаду США, 2014 research.stlouisfed.org

Друкування грошей

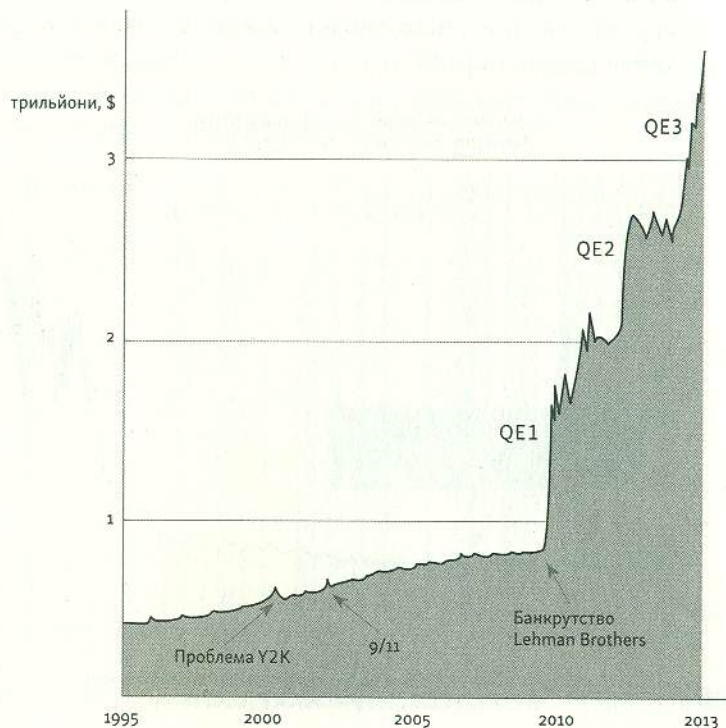
На діаграмі нижче видно, що після кожної кризи влада США і Федеральний резервний банк починали «друкувати гроші»*.

* У діаграмі «Наймасовіше друкування грошей усіх часів!» пункти QE та Y2K розшифровуються так:

Quantitative Easing (QE, кількісне пом'якшення) — це монетарна політика Федеральної резервної системи (ФРС), спрямована на збільшення грошової маси в економіці.

Y2K — від англ. Year 2000, а в поданому контексті — криза доткомів. — Прим. наук. ред.

Наймасовіше друкування грошей усіх часів!
(Розширення монетарної бази
Федеральним резервом)

Порятунок для багатих

У період із 2000 до 2016 року заради порятунку економіки світові банки зменшували процентні ставки і збільшували випуск грошей. Наші лідери хочуть, щоб ми думали, що вони рятують світ. Насправді ж це багаті рятують самих себе, кидаючи бідних і середній клас під коток.

Сьогодні в багатьох країнах процентні ставки менші за нуль, тому ті, хто робить заощадження, стали невдахами. Найбільші невдахи — бідний і середній клас, люди, які працюють за гроші й відкладають гроші.

Урок багатого тата 3. «Будинок — це не актив»

У 1997-му видавці в листі-відмові критикували урок багатого тата про те, що будинок — це не актив.

А вже 2007 року, коли позичальники з низьким кредитним рейтингом перестали виконувати зобов'язання за своїми іпотечними кредитами, бульбашка на ринку нерухомості луснула, і мільйони власників будинків на власній шкурі переконалися у правдивості цього уроку. Їхні будинки не були активами.

Справжня проблема

Більшість людей не знає, що крах на житловому ринку насправді був не зовсім крахом.

Цю кризу спровокували не бідні, а багаті. Вони створили продукти фінансового інжинірингу, які називаються деривативами: Воррен Баффет назвав їх «зброя масового фінансового ураження». І коли ця фінансова бомба вибухнула, ринок нерухомості впав... а звинуватили в цьому бідних позичальників із низьким кредитним рейтингом.

У 2007 році кількість фінансових деривативів оцінювали в 700 трильйонів доларів.

Сьогодні ж ця сума становить 1,2 квадрильйона доларів*. Інакше кажучи, справжня проблема не зникла, а лише зросла.

Урок багатого тата 4.

«Чому багаті платять менші податки»

Двадцять років тому кілька видавців розкритикували «Багатого тата, бідного тата» за те, що там описано, як і чому багаті платять менші податки. Один видавець узагалі назвав цей урок незаконним.

* Хоча сума 1,2 квадрильйона доларів не підтверджується жодним авторитетним джерелом і є або помилкою, або хибною інтерпретацією сумарного обсягу деривативів з урахуванням багатократного дублювання позицій. Станом на 2017 рік джерела подають суму трохи більше ніж 500 трильйонів доларів США. — Прим. наук. ред.

У 2007-му президент Барак Обама вів передвиборчу кампанію, а його конкурентом на посаду президента був губернатор Мітт Ромні. Коли з'ясувалося, що Обама віддає на податки близько 30 % своїх доходів, а Ромні — лише 13 %, це зрештою коштувало останньому перемоги на виборах. На президентських перегонах 2016 року питання податків теж стало каменем спотикання.

Замість того щоб з'ясувати, як таким людям, як Мітт Ромні та президент Дональд Трамп, вдається *легально* платити менші податки, бідняки і середній клас гніваються.

Хоч президент Трамп і обіцяє знизити податки для бідних і середнього класу, насправді багаті завжди платитимуть менше. І причину цього названо в уроці багатого тата номер 1: «Багаті не працюють за гроші». Доки людина працює за гроші, доти вона платить податки.

Навіть коли кандидатка на пост президента Гілларі Клінтон обіцяла підняти податки для багатих, вона мала на увазі людей з високим доходом — лікарів, акторів, юристів, — а не справжніх багатіїв.

Двадцять п'ять років тому

Нехай книжка «Багатий тато, бідний тато» і не досягла миттєвого успіху, як альбом The Beatles Sgt. Pepper's, вона таки увійшла у список бестселерів The New York Times 2000 року і залишалася в ньому майже сім років. А ще в тому-таки 2000 році зі мною зв'язалася Опра Вінфрі. Я цілу годину говорив у шоу Oprah!, а решта — як кажуть, історія.

«Багатий тато, бідний тато» стала найкращою в історії книжкою про особисті фінанси, розійшовшись по світу 40 мільйонами примірників.

Чи існував багатий тато насправді?

Мільйони людей цікавить, чи справжній мій багатий тато. Відповідь на це запитання можна почути від його рідного сина

Майка... коли його запрошували на Rich Dad Radio Show. Послухати цю передачу можна на сайті Richdadradio.com.

Вища школа «Багатого тата»

Я писав книжку «Багатий тато, бідний тато» якомога простіше, щоб уроки мого багатого тата були доступні майже всім.

Для тих, хто хоче дізнатися більше, у межах святкування двадцятої річниці, я написав «Чому багаті багатіють. Що ж таке фінансова освіта?» (Why the Rich Are Getting Richer — What Is Financial Education... Really?)

У цій книжці я докладніше описую, чого багатий тато навчав свого сина і мене стосовно грошей та інвестування.

«Чому багаті багатіють» — це «Багатий тато, бідний тато» для студентів магістратури... це вища школа для випускників «Багатого тата».

Пересторога... і запрошення

Я намагався якомога доступніше описати, чому багаті продовжують багатіти, але це не така вже й проста справа. І пояснити сам механізм теж не так легко. Те, що роблять багаті, потребує неабиякого рівня фінансової освіти, якої аж ніяк не дають наші навчальні заклади.

Я раджу спершу прочитати «Багатого тата, бідного тата», а потім, якщо вам захочеться вчитися далі, переходити до «Чому багаті багатіють».

Дякуємо... за чудову чверть століття

Усім читачам — минулим, сучасним і майбутнім...

Наша компанія The Rich Dad каже:

«Дякуємо... за ці неймовірні роки».

Наша місія — *покращити фінансовий добробут людей...* І починається вона з кожної конкретної особи й конкретного життя.